

DECIZIA nr.363
din 8 iunie 2022

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor
art.100 din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor

Nepublicată

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Valentina Bărbățeanu	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, excepție ridicată de Dumitru Mircea Dinică în Dosarul nr.1576/108/2020 al Tribunalului Arad – Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale, excepție care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1954D/2020.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 3 mai 2022, în prezența autorului excepției și cu participarea reprezentantului Ministerului Public, doamna procuror Loredana Brezeanu, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, în temeiul prevederilor art.57 și ale art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992, pentru o mai bună studiere a problemelor ce au format obiectul dezbaterii, Curtea a amânat pronunțarea mai întâi pentru data de 17 mai 2022, apoi pentru 26 mai 2022 și, ulterior, pentru 8 iunie 2022, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

3. Prin Încheierea din 14 octombrie 2020, pronunțată în Dosarul nr.1576/108/2020, **Tribunalul Arad – Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor**, excepție ridicată de Dumitru Mircea Dinică într-o cauză având ca obiect soluționarea unei acțiuni în anularea unor decizii emise de Baroul București prin care a fost respinsă cererea de înscriere în tabloul avocaților cu drept de a profesa formulată de autorul excepției, fost judecător căruia i s-a aplicat sancțiunea disciplinară a excluderii din magistratură, motivat de faptul că acesta este nedemn de a fi avocat, ca urmare a aplicării prevederilor art.14 lit.b) teza a doua din Legea nr.51/1995, și, ca atare, nu poate fi (re)înscriș în profesie.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorul acesteia susține, în esență, că Legea nr.303/2004 este neconstituțională, întrucât nu prevede un termen de radiere a sancțiunilor disciplinare de excludere din magistratură, aceasta fiind cauza imposibilității de înscriere a sa în tabloul avocaților Baroului București cu drept de exercitare a profesiei, pentru care deține o decizie de primire în profesie. De aceea, Legea nr.303/2004 instituie o restrângere a drepturilor și libertăților și o încălcare a principiului proporționalității, prevăzut de art.53 din Constituție. Precizează că, întrucât nu este prevăzut un termen de radiere a sancțiunilor disciplinare, în mod nelegal și abuziv i se reține starea de recidivă disciplinară, deși nici legea privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, nici legea privind statutul judecătorului și procurorului nu face referire la starea de recidivă disciplinară. Astfel, prevederile art.14 lit.b) din Legea nr.51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat și Statutul profesiei de avocat sunt folosite ca temei legal pentru nedemnitățile profesionale de către Baroul București și Uniunea Națională a Barourilor din România pentru restrângerea dreptului său la muncă și la viață privată. Susține că după 15 ani de magistratură deține experiența profesională pentru exercitarea profesiei de avocat, pe cont propriu, dar, cu toate acestea, este nevoit să fie angajat consilier juridic, pe un venit inferior, deși alegerea profesiei este liberă, conform art.41 alin.(1) din Constituție. Astfel, restricția de la libertatea de a profesa ca avocat - pentru care arată că deține o

decizie valabilă de admitere în profesie - pe motiv de nedemnitare, ca urmare a lipsei termenului de radiere a sancțiunilor disciplinare, reprezintă o veritabilă încălcare a principiului constituțional al proporționalității. Precizează că Legea nr.188/1999 privind Statutul funcționarului public prevede termene de radiere a sancțiunilor disciplinare. De asemenea, și Codul penal prevede termene de reabilitare a condamnatilor penale, prin urmare, bunăoară, un avocat condamnat penal pentru trafic de influență, după reabilitare, revine în profesia de avocat, pe când judecătorii sancționați disciplinar cu excluderea din profesie pentru neredactarea în termen a hotărârilor judecătorești, la un volum de 4.093 dosare/an, așa cum susține că a fost în cazul său, sunt perpetuu nedemni profesional de a profesa ca avocat.

5. **Tribunalul Arad – Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

6. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

7. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse, concluziile autorului excepției și ale procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

8. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

9. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.826 din 13 septembrie 2005, în ansamblul său. Având în vedere critica de neconstituționalitate formulată, care vizează lipsa reglementării unui termen de radiere a sancțiunii disciplinare constând în excluderea din magistratură, Curtea va restrânge obiectul excepției, circumscriindu-l la dispozițiile art.100 din legea menționată, care au următorul conținut: „*Sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt:*

- a) avertismentul;
- b) *diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu până la 25% pe o perioadă de până la un an;*
- c) *mutarea disciplinară pentru o perioadă efectivă de la un an la 3 ani la o altă instanță sau la un alt parchet, chiar de grad imediat inferior;*
- d) *suspendarea din funcție pe o perioadă de până la 6 luni;*
- d¹) *retrogradarea în grad profesional;*
- e) *excluderea din magistratură.*

(2) *Prin derogare de la dispozițiile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancțiunile disciplinare care pot fi aplicate pentru abaterile disciplinare prevăzute la art.99 lit.b), d) și t) teza întâi nu pot consta în cele prevăzute la art. 100 lit.a)-d).*

10. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile Legii nr.303/2004 contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art.26 – *Viața intimă, familială și privată*, art.41 – *Munca și protecția socială a muncii* și art.53 – *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*. Se invocă, de asemenea, și art.8 – *Dreptul la respectarea vieții private și de familie* din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

11. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că se critică inexistența în cuprinsul Legii nr.303/2004 a unor prevederi care să stabilească anumite termene după scurgerea cărora să poată fi radiate sancțiunile disciplinare aplicate judecătorilor și procurorilor, cu referire la sancțiunea excluderii din magistratură. Autorul excepției susține, în esență, că absența unor astfel de dispoziții conduce la imposibilitatea de a accede în profesia de avocat, având în vedere că art.14 lit.b) teza a doua din Legea nr.51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.440 din 24 mai 2018, prevede că „*este nedemn de a fi avocat cel care (...) a săvârșit abateri disciplinare grave, sancționate cu măsura excluderii din profesie, ca sancțiune disciplinară*”.

12. Față de această critică, Curtea reține că Legea nr.303/2004 reglementează în titlul IV răspunderea judecătorilor și procurorilor, capitolul II din acesta cuprinzând normele referitoare la răspunderea disciplinară, în art.98-101. Astfel, potrivit art.98 alin.(1), judecătorii și procurorii răspund disciplinar pentru abaterile de la îndatoririle de serviciu, precum și pentru faptele care afectează

prestigiul justiției. Art.99 lit.a)-t) enumeră faptele pe care legea le califică drept abateri disciplinare, iar art.100 prevede sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, și anume: avertismentul, diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu până la 25% pe o perioadă de până la un an, mutarea disciplinară pentru o perioadă de până la un an la o altă instanță sau la un alt parchet situate în circumscripția altei curți de apel ori în circumscripția altui parchet de pe lângă o curte de apel, suspendarea din funcție pe o perioadă de până la 6 luni, retrogradarea în grad profesional și excluderea din magistratură. Ultimul articol din Legea nr.303/2004 dedicat răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor este art.101, care statuează că sancțiunile disciplinare prevăzute la art.100 se aplică de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.

13. Totodată, Curtea observă că Legea nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.628 din 1 septembrie 2012, cu modificările și completările ulterioare, reglementează, în secțiunea 4 a capitolului IV, art.44-53¹, atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii în domeniul răspunderii disciplinare a magistraților, stabilind, în mod detaliat, procedura în baza căreia Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește, prin secțiile sale, rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor, pentru faptele prevăzute în Legea nr.303/2004. În cadrul acestei secțiuni, sunt prevăzute reguli referitoare la exercitarea de către Inspekția Judiciară, prin inspectorul judiciar, a acțiunii disciplinare în cazul abaterilor săvârșite de judecători, procurori și magistrați-asistenți, fiind precizată pe larg modalitatea în care este sesizată Inspekția Judiciară, modul în care se realizează verificările prealabile, soluțiile ce pot fi pronunțate la finalizarea acestora, respectiv clasarea sau începerea cercetării disciplinare, precum și căile de contestare a acestora, fiind apoi dezvoltate normele privitoare la desfășurarea acestei etape a acțiunii disciplinare și, succesiv, cele aplicabile în fața secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii, după sesizarea acestuia în situația în care inspectorul judiciar constată, în urma efectuării cercetării disciplinare, că sunt îndeplinite condițiile pentru exercitarea acțiunii.

14. În urma analizei tuturor acestor prevederi, Curtea constată că nu se regăsește nici în cuprinsul Legii nr.303/2004, nici în cel al Legii nr.317/2004 vreo dispoziție prin care să fie consacrată posibilitatea radierii sancțiunii disciplinare din dosarul profesional al magistratului, după trecerea unui anumit interval de timp în care acesta să nu mai fi săvârșit nicio abatere disciplinară.

15. Din studiul legislației aplicabile altor categorii profesionale rezultă, însă, că regula o reprezintă reglementarea instituției juridice a radierii sancțiunilor disciplinare, existând prevederi exprese în acest sens.

16. Astfel, Legea nr.53/2003 - Codul muncii prevede, la art.248 alin.(3), că „*Sanctiunea disciplinară se radiază de drept în termen de 12 luni de la aplicare, dacă salariatului nu i se aplică o nouă sancțiune disciplinară în acest termen. Radierea sancțiunilor disciplinare se constată prin decizie a angajatorului emisă în formă scrisă*”.

17. În cazul funcționarilor publici, potrivit art.497 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.555 din 5 iulie 2019, sancțiunea disciplinară constând în destituirea din funcția publică se radiază de drept, în termen de 3 ani de la aplicare. Anterior intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.57/2019, radierea sancțiunilor disciplinare aplicate funcționarilor publici era, de asemenea, reglementată, regăsindu-se în art.82 din Legea nr.188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr 365 din 29 mai 2007, care fixa un termen de 7 ani de la aplicare pentru radierea de drept a sancțiunii disciplinare reprezentată de destituirea din funcția publică.

18. Totodată, Curtea observă că art.19 alin.(1) din Regulamentul privind răspunderea disciplinară a personalului de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor din cadrul Ministerului Justiției și al Institutului Național de Criminologie, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr.1.483/C/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.544 din 23 iunie 2006, reglementează și în cazul acestei categorii profesionale radierea de drept a sancțiunii disciplinare constând în eliberarea din funcție, în termen de 3 ani de la aplicare.

19. Tot astfel, radierea sancțiunilor intervine și în cazul personalului de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor din cadrul Ministerului Public, așa cum se prevede prin Ordinul nr.140/2015 privind răspunderea disciplinară a acestora, emis de Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.865 din 19 noiembrie 2015, care stabilește, prin art.16 alin.(1), că sancțiunea disciplinară constând în eliberarea din funcție se radiază de drept din dosarul profesional, în termen de 3 ani de la aplicare.

20. Este de reținut, în acest context, că, potrivit art.87 alin.(1) din Legea 303/2004, pe durata îndeplinirii funcției, personalul de specialitate juridică din Ministerul Justiției, Ministerul Public, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național de Criminologie, Institutul Național de Expertize

Criminalistice și din Institutul Național al Magistraturii este asimilat judecătorilor și procurorilor în ceea ce privește drepturile și îndatoririle.

21. Din examinarea prevederilor Legii nr.303/2004, Curtea observă că există unele dispoziții a căror finalitate este similară cu cea a radierii sancțiunilor disciplinare, în sensul că după trecerea unui anumit interval de timp nu mai produc consecințe negative, cu toate că această instituție juridică nu se regăsește reglementată expres în cuprinsul legii menționate. Este vorba despre ipoteza promovării judecătorilor și procurorilor, care pot să se înscrie la concurs/examen chiar dacă au fost sancționați disciplinar, dar de la aplicarea sancțiunii a trecut un anumit interval de timp, astfel cum se deduce din expresia „*nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani*” [concurusul de promovare pe loc, în gradul profesional imediat superior, conform art.44 alin.(1); concursul de promovare efectivă la instanțele și parchetele imediat superioare, conform art.46² alin.(1); concursul sau examenul pentru funcțiile de președinte și vicepreședinte la judecătoria, tribunale, tribunale specializate și curți de apel, potrivit art.48 alin.(1) și (2), sau pentru celelalte funcții de conducere, conform art.48 alin.(9) și (9¹), respectiv la concursul sau examenul pentru numirea în funcțiile de procuror general al parchetului de pe lângă curtea de apel, prim-procuror al parchetului de pe lângă tribunal, prim-procuror al parchetului de pe lângă tribunalul pentru minori și familie sau prim-procuror al parchetului de pe lângă judecătoria și de adjuncți ai acestora, conform potrivit art.49 alin.(1) și (2), sau pentru celelalte funcții de conducere, conform art.49 alin.(9) și (9¹); concursul de promovare în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit art.52 alin.(3)]. Totodată, potrivit art.53 alin.(1), președintele, vicepreședinții și președinții de secție ai Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt numiți de către Secția pentru judecătoria a Consiliului Superior al Magistraturii dintre judecătoria Înaltei Curți de Casație și Justiție care au funcționat la această instanță cel puțin 2 ani și care nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani; potrivit art.55 alin.(1) și (2), numirea în funcții de conducere în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, al Direcției Naționale Anticorupție și al Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, altele decât cele în care numirea se face de Președintele României conform art.54, se face dintre procurorii care nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani și au o vechime efectivă de minimum 10 ani. În fine, potrivit art.67 alin.(5), persoanele care au ocupat minimum 10 ani funcția de magistrat-asistent, care nu au fost sancționate disciplinar în ultimii 3 ani, au avut numai calificativul «foarte bine» la toate evaluările și și-au încetat activitatea din motive neimputabile pot fi numite fără concurs sau examen în funcția vacantă de magistrat-asistent, cu același grad avut la data eliberării din funcție.

22. Curtea reține, așadar, că, prin stabilirea termenului de 3 ani de la aplicarea sancțiunii disciplinare – alta decât excluderea din magistratură – după trecerea căruia judecătoria și procurorii pot să își dezvolte cariera profesională prin înscrierea la diverse concursuri sau examene în interiorul profesiei, Legea nr.303/2004 recunoaște, implicit, caracterul temporar al efectelor acestor sancțiuni, ele fiind înlăturate după acest interval de timp. Curtea observă, totodată, că, în mod logic, acest caracter vremelnic al efectelor sancțiunilor disciplinare vizează doar acele sancțiuni care presupun menținerea în magistratură, adică avertismentul, diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu până la 25% pe o perioadă de până la un an, mutarea disciplinară pentru o perioadă efectivă de la un an la 3 ani la o altă instanță sau la un alt parchet, suspendarea din funcție pe o perioadă de până la 6 luni și retrogradarea în grad profesional. Efectele sancțiunii disciplinare a excluderii din magistratură sunt însă perpetue. Există chiar o prevedere explicită care stipulează că pot fi reîncadrați în funcție foștii judecătoria, procurori sau magistrați-asistenți care au fost eliberați din funcție prin pensionare și cu privire la care nu s-a stabilit sancțiunea disciplinară a excluderii din magistratură [art.83 alin.(3) din Legea nr.303/2004].

23. Curtea reține că în cazul altor profesii se prevede un termen de radiere inclusiv a sancțiunii disciplinare constând în destituirea din funcția publică (3 ani conform actualei reglementări – Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ și 7 ani sub imperiul Legii nr.188/1999, abrogată prin Codul administrativ), respectiv 3 ani în cazul eliberării din funcție a personalului de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor din cadrul Ministerului Public, al Ministerului Justiției și al Institutului Național de Criminologie.

24. Autorul prezentei excepții de neconstituționalitate critică absența din Legea nr.303/2004 a unor termene pentru radierea sancțiunilor, cu referire la menținerea *sine die* a consecințelor excluderii din magistratură aplicate ca sancțiune disciplinară, prin coroborare cu prevederile art.14 lit.b) teza finală din Legea nr.51/1995, potrivit căruia „*este nedemn de a fi avocat cel care (...) a săvârșit abateri disciplinare grave, sancționate cu măsura excluderii din profesie, ca sancțiune disciplinară*”. Potrivit Legii nr.51/1995, cazurile de nedemnitate se verifică atât cu ocazia primirii în profesie, cu ocazia reînscriserii în tabloul avocaților cu drept de exercitare a profesiei (acesta ar fi cazul autorului prezentei excepții, care susține că deține o decizie de admitere în profesia de avocat, fiind suspendat ca urmare a incompatibilității cu funcția de judecător, obținută ulterior), cât și pe întreaga durată a exercitării

acesteia. În ceea ce privește foștii magistrați, nu există nicio reglementare care să poată fi avută în vedere pentru a se putea considera stinse efectele excluderii din magistratură, efecte care sunt de natură să blocheze accesul la profesia de avocat, indiferent de perioada care a trecut de la aplicarea acestei sancțiuni.

25. Curtea s-a pronunțat, prin Decizia nr.592 din 8 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.310 din 14 aprilie 2020, asupra prevederilor art.14 lit.a) din Legea nr.51/1995, potrivit căreia este nedemn de a fi avocat cel condamnat definitiv prin hotărâre judecătorească la pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate, de natură să aducă atingere prestigiului profesiei, și a reținut, cu privire la termenele pe durata cărora sunt incidente decăderile, interdicțiile sau incapacitățile care rezultă dintr-o condamnare penală, că legiuitorul a reglementat anumite cauze de înlăturare a consecințelor condamnării, care au drept consecință încetarea decăderilor și interdicțiilor, precum și a incapacităților care rezultă din condamnare. Este vorba despre legile de dezincriminare, cele de amnistiere și despre instituția reabilitării [art.4, art.152 alin.(1) și art.169 alin.(1) din Codul penal]. Curtea a observat că, în ceea ce privește reabilitarea de drept sau judecătorească a persoanei fizice, consecințele extrapenale ale condamnării se produc până la intervenirea acesteia, urmând să înceteze odată cu rămânerea definitivă a hotărârii de reabilitare. Așadar, înlăturarea consecințelor condamnării prin reabilitare vizează nu numai materia dreptului penal, ci și consecințele extrapenale care au derivat din condamnare.

26. Curtea a reținut, prin decizia menționată, că prin art.166 alin.(1) din Codul penal se stabilesc condiții cu privire la gravitatea condamnării și termenele după care fostul condamnat poate formula cererea de reabilitare. Totodată, dispozițiile art.167 din Codul penal stabilesc calculul termenului de reabilitare, iar cele ale art.168, condițiile pe care trebuie să le îndeplinească cererea de reabilitare judecătorească. Potrivit art.537 din Codul de procedură penală, după rămânerea definitivă a hotărârii de reabilitare, instanța dispune să se facă mențiune despre aceasta pe hotărârea de condamnare, mențiunea având efect tocmai sub aspectul încetării decăderilor, interdicțiilor și incapacităților (paragrafele 37-38).

27. Ca atare, Curtea a subliniat (paragraful 41) că înlăturarea consecințelor extrapenale ale hotărârilor judecătorești de condamnare penală operează în baza dispozițiilor Codului penal, partea generală. Faptul că legea specială, extrapenală, folosește diferite sintagme precum „*nu au suferit condamnări penale*”, „*persoana nu a fost condamnată pentru săvârșirea unei infracțiuni*” sau „*nu are antecedente penale*” nu înseamnă că aceasta poate completa/modifica/deroga de la dispozițiile Codului penal, sub aspectul condițiilor și termenelor în care sunt înlăturate consecințele unei condamnări penale. Consecințele juridice ale legii de dezincriminare sau de amnistie sau cele ale unei hotărâri judecătorești de reabilitare, pronunțate în condițiile legii, rămân guvernate de Codul penal, lege care reglementează condițiile în care pot fi înlăturate consecințele juridice penale și extrapenale ale unei hotărâri judecătorești de condamnare.

28. Curtea a constatat (paragraful 42) că, dacă nu ar fi aplicate dispozițiile Codului penal referitoare la reabilitare/dezincriminare/amnistie, condiția analizată în acea cauză - privitoare la nedemnitățile de a fi avocat a persoanei condamnate definitiv prin hotărâre judecătorească la pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate - nu ar cunoaște, în mod obiectiv, niciun remediu de înlăturare, devenind o stare de fapt intangibilă/iremediabilă. Ea ar reprezenta, astfel, o veritabilă *civiliter mortuus* în privința persoanei față de care a fost pronunțată o hotărâre judecătorească de condamnare, pentru că ar avea efecte absolute și perpetue în privința acesteia, încălcând marja de apreciere de care dispune legiuitorul în temeiul art.16 alin.(3) din Constituție.

29. Curtea a arătat că această marjă de apreciere rezultă din trimiterea operată, prin textul constituțional menționat, la posibilitatea legiuitorului de a reglementa accesul la funcțiile și demnitățile publice „*în condițiile legii*”. Astfel de condiționări trebuie să urmărească un scop legitim și ele însele trebuie să fie adecvate, necesare și să mențină un just echilibru între interesele concurente [cele generale ale societății și cele individuale], așadar, să nu aducă atingere substanței dreptului. Or, în acea cauză, Curtea a constatat că, prin aplicarea art.4, art.152 alin.(1) și art.165-171 din Codul penal, măsura criticată are un scop legitim, respectiv cerința de moralitate, integritate, probitate și cinste de care trebuie să dea dovadă orice persoană care aspiră la profesia de avocat; de asemenea, ea este adecvată în sensul că scopul legitim anterior menționat poate fi atins în mod abstract prin condiția impusă de legiuitor, necesară într-o societate democratică, în sensul că acceptanța socială a persoanei care dorește să accedă la profesia de avocat este cu atât mai mare cu cât aceasta a dat dovezi de îndreptare într-un interval temporal extins apreciat ca fiind suficient de către legiuitor, iar prin aplicarea normelor penale de drept substanțial referitoare la consecințele extrapenale ale condamnării, o asemenea condiție este proporțională cu scopul legitim urmărit, fiind o garanție, pe de o parte, a îndreptării persoanei, iar, pe de altă parte, a reintegrării sociale a acesteia. Ruperea acestui echilibru între cele două interese deopotrivă protejate ar constitui o decădere a persoanei vizate din dreptul de

a accede la profesia de avocat, ce va opera *ad aeternum*, iar aceasta, ca o consecință a condamnării penale, ar suporta o sancțiune civilă care este în vădită contradicție cu universalitatea drepturilor garantată de art.15 alin.(1) din Constituție, fiind lipsită de unul dintre drepturile și libertățile fundamentale care sunt garantate în cadrul unui stat de drept, și anume accesul la o funcție/demnitate publică, ceea ce contravine, astfel, art.1 alin.(3) din Constituție.

30. Analiza constituționalității prevederilor de lege ce constituie în cauza de față obiect al excepției de neconstituționalitate impune de asemenea, efectuarea unui test de proporționalitate similar, cu referire la consecințele excluderii din magistratură ca sancțiune disciplinară, în condițiile inexistenței, în legislația actuală, a unui termen în care efectele acesteia să fie înlăturate.

31. Astfel, Curtea reține că Legea nr.303/2004 a instituit o serie de sancțiuni disciplinare aplicabile judecătorilor și procurorilor, aplicabile în mod gradual în funcție de gravitatea abaterii săvârșite, excluderea din magistratură fiind cea mai aspră dintre acestea și având, totodată, caracter permanent. Curtea constată că perpetuitatea acestei sancțiuni servește unui scop legitim, acela de a conferi perenitate prestigiului profesiei și imaginii justiției, efectele definitive ale sancțiunii excluderii din magistratură consolidând încrederea întregii societăți în independența, imparțialitatea și eficacitatea justiției. În același timp, efectul permanent al sancțiunii menționate este adecvat finalității pe care și-o propune, fiind, în principiu, o opțiune legală corespunzătoare, aptă să îndeplinească scopul legitim urmărit.

32. În ceea ce privește caracterul necesar al duratei nelimitate în care acționează sancțiunea disciplinară a excluderii din magistratură, Curtea constată că nu este întrunită exigența ingerinței minime, scopul urmărit putând fi atins și printr-un mod mai puțin drastic și categoric. Această concluzie rezultă din particularizarea la ipoteza accederii sau reînscrierii în profesia de avocat, pentru care Legea nr.51/1995 impune anumite condiții, printre care și pe aceea ca persoana care aspiră la această profesie să nu fie nedemnă ca urmare a aplicării măsurii excluderii din profesie ca sancțiune disciplinară [art.14 lit.b) teza a doua din Legea nr.51/1995], Curtea reține că lipsa reglementării unui termen în care efectele acestei sancțiuni să înceteze constituie un impediment absolut și perpetuu în ceea ce privește dreptul persoanei de a dobândi calitatea de avocat și, implicit, de a exercita această profesie.

33. De asemenea, Curtea constată că perpetuitatea consecințelor sancțiunii în discuție nu este proporțională cu scopul avut în vedere de legiuitor. Astfel, spre deosebire de situația examinată de instanța de control constituțional prin Decizia nr.592 din 8 octombrie 2019, mai sus citată, referitoare la încetarea calității de avocat ca urmare a condamnării definitive la pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate, în care reabilitarea și efectele sale de înlăturare a consecințelor extrapenale ale condamnării rezultau chiar din Codul penal, în cauza de față Curtea observă că nu există nicio reglementare legală care să contracareze efectele negative ale excluderii din magistratură ca sancțiune disciplinară, indiferent de intervalul de timp care a trecut de la aplicarea sancțiunii. În acest sens, Curtea constată că, în mod paradoxal, excluderea din magistratură dispusă ca sancțiune disciplinară ajunge să aibă efecte mai grave decât excluderea din magistratură ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni, ale cărei consecințe extrapenale vor fi înlăturate în cele din urmă, așa cum s-a arătat, prin instrumente de drept penal. Ca atare, Curtea apreciază că ingerința în dreptul fundamental la muncă și la alegerea liberă a profesiei, statuat prin art.41 alin.(1) din Constituție este excesivă, fiind disproporționată față de finalitatea măsurii și nesocotind justul echilibru ce trebuie realizat prin lege între interesul general al societății și cel particular al indivizilor. Absența stipulării unui termen de radieră a sancțiunii excluderii din magistratură blochează definitiv și iremediabil posibilitatea persoanei de a exercita profesia de avocat, contravenind libertății fundamentale a alegerii profesiei.

34. Deși în cauză se pune problema unei omisiuni legislative, ceea ce ar aduce în discuție calitatea Curții Constituționale de legislator negativ, totuși, în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, Curtea nu poate ignora viciul de neconstituționalitate creat tocmai prin această omisiune care generează încălcarea Constituției, prin lipsa reglementării, în cuprinsul Legii nr.303/2004, a unui mecanism juridic similar radierii, existent în alte acte normative care normează statutul altor profesii. În sensul competenței sale de a interveni pentru restabilirea stării de constituționalitate în situația în care constată existența unor omisiuni legislative cu relevanță constituțională, Curtea s-a pronunțat în numeroase rânduri, de exemplu, Decizia nr.503 din 20 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.353 din 28 mai 2010, Decizia nr.107 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.318 din 30 aprilie 2014, Decizia nr.637 din 13 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.906 din 8 decembrie 2015, sau Decizia nr.458 din 25 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.581 din 2 iulie 2020. Or, în cauza de față, relevanța constituțională este dată tocmai de încălcarea unei libertăți fundamentale, astfel că intră în competența Curții Constituționale identificarea și caracterizarea exigenței constituționale ce trebuie respectată, aceasta rezultând din dispozițiile art.41 alin.(1) din Constituție care consacră dreptul la muncă și la alegerea liberă a profesiei.

35. Având în vedere nesocotirea prevederilor constituționale menționate, astfel cum a fost demonstrată mai sus, Curtea nu va mai exercita controlul de constituționalitate și prin raportare la dispozițiile art.26 din Legea fundamentală și ale art.8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la respectarea vieții intime, familiale și private, invocate în motivarea excepției de neconstituționalitate.

36. Față de constatarea existenței carenței legislative care generează viciul de neconstituționalitate evidențiat, Curtea accentuează necesitatea completării reglementării actuale și pune în vedere legiuitorului să consacre instituția radierii, după un anumit termen, a sancțiunii disciplinare a excluderii din magistratură, astfel încât această sancțiune să nu mai împiedice, în mod definitiv și iremediabil, dreptul persoanei aflate în situația analizată de a fi înscrisă în profesia de avocat.

37. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
Decide:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Dumitru Mircea Dinică în Dosarul nr.1576/108/2020 al Tribunalului Arad – Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale și constată că dispozițiile art.100 din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor sunt constituționale numai în măsura în care sancțiunea disciplinară a excluderii din magistratură nu are efect permanent.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Tribunalului Arad – Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, litigii de muncă și asigurări sociale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 8 iunie 2022.